

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Дериколенка Олександра Миколайовича на тему: «Теоретико-методологічні засади венчурної діяльності промислових підприємств», подану на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Актуальність обраної теми дослідження

Економіка України, що дуже повільно виходить зі стану затяжної кризи, як ніколи потребує активізації інноваційної діяльності та ефективних інвестицій. Враховуючи затяжний економічний спад, що відбувався в останні роки, і високий рівень крайнього ризику, на залучення достатньої кількості фінансових коштів найближчим часом сподіватись не доводиться. Отже, існує нагальна потреба на національному рівні залучення і оптимізації зовнішніх і внутрішніх інвестицій, спрямованих на інноваційний розвиток вітчизняної промисловості. Одним із можливих шляхів вирішення цих проблем є венчурна діяльність, яка характеризується підвищеним рівнем ризиків і спрямована на створення і впровадження інновацій (нових товарів, технологій тощо), що є нагальним на сучасному етапі економічного розвитку.

Таким чином, наукові дослідження присвячені питанням розвитку венчурної діяльності на промислових підприємствах в Україні та розробленню відповідного для її методологічного забезпечення є актуальними і мають важливе теоретичне та практичне значення.

Зв'язок теми дослідження з державними та галузевими науковими програмами. Тема і зміст дисертації відповідають проблематиці ряду державних та регіональних програм і тем наукових досліджень. Зокрема:

«Формування механізму просування продукції на ринку» (№ ДР 0112U008147), «Дослідження маркетингового середовища та інфраструктури промислових підприємств» (№ ДР 0112U008149), «Фундаментальні основи управління розвитком інноваційної культури промислових підприємств» (№ ДР 0115U000687), «Розробка фундаментальних основ маркетингової політики підприємств в умовах ринкової економіки» (№ ДР 0115U001004), «Фундаментальні основи формування екологічно орієнтованих механізмів реалізації соціально-економічного потенціалу в умовах інформаційного суспільства» (№ ДР 0111U002149), «Обґрунтування господарських рішень з урахуванням фактору часу» (№ ДР 0111U006117), «Дослідження проблем та перспектив інноваційного зростання вітчизняної економіки» (№ ДР 0116U006360), «Розроблення фундаментальних основ відтворювального механізму "зеленої" економіки в умовах інформаційного суспільства» (№ ДР 0115U000684), а також фундаментальної теми за грантом Президента України «Формування мотиваційних механізмів дематеріалізаційних та енергоефективних змін національної економіки» (№ Ф66/12689). Тематика дослідження лежить у площині Концепції науково-технологічного та інноваційного розвитку України (Постанова ВР України № 916-XIV від 13.07.1999 р.), державних і регіональних програм і тем досліджень (зокрема, «Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів», Постанова ВР України № 965-VI від 17.02.2009 р.).

2. Основні положення, висновки і пропозиції дисертації, її наукова новизна

Дисертація складається із вступу, п'яти розділів, висновків, додатків і списку використаної літератури. Розділи дисертації за побудовою та викладенням основного матеріалу є повноцінними дослідженнями, присвяченими розв'язанню певних задач, які в комплексі дозволяють досягти сформульованої мети. Отже, роботу доцільно аналізувати відповідно до її

структурно-логічної побудови, що дозволяє виокремити як позитивні сторони, так і положення, що носять дискусійний характер.

У вступі переконливо обґрунтовано актуальність дослідження, чітко сформульовано мету, яку деталізовано комплексом завдань. Визначені об'єкт, предмет і методи дослідження є конкретними і релевантними поставленій меті. Розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів і висновків, відображено апробацію роботи, її структуру.

У першому розділі (с. 43-131 дисертації) визначено передумови венчурної діяльності вітчизняних промислових підприємств (п.1.1 та 1.4), досліджено етапи її розвитку та генезис венчурних ринків в світі і в Україні (п. 1.2 і 1.3).

На основі проведених ретроспективного, порівняльного та статистичного аналізів з наведенням прикладів розвитку економік різних країн показано, що венчурна діяльність є невід'ємною складовою еволюційних процесів, необхідною умовою розвитку економіки та підвищення конкурентоспроможності окремих галузей та підприємств. Автором доведено (п. 1.1, с. 43-66 дисертації), що незважаючи на складну економічну і політичну ситуації, Україна має потужний потенціал із виробництва обладнання та техніки для різних галузей і важливі передумови, що є привабливим для зарубіжних інвесторів і може стати основою для залучення венчурних інвестицій.

Факторний аналіз наукової та інноваційної діяльності (п.1.2, с. 66-88 дисертації) дозволив дисертанту виокремити детермінанти зумовленості активізації венчурної діяльності (рис.1.12, с. 85 дисертації та рис. 1 автореферату), які згруповано за відношенням до підприємства (на зовнішні та внутрішні), а також за характерними особливостями цієї діяльності (глобалізаційні процеси в світі, криза в світі і в Україні, недосконала законодавча база, брак потенціалу підприємств, недорозвинутість фондового

ринку, патентна діяльність підприємств, недорозвинутість інфраструктури, стан НДДКР на підприємствах).

Глибокий аналіз тенденції розвитку світових ринків інноваційної продукції (п. 1.3, с. 88-109 дисертації), дозволив здобувачу обґрунтувати основні напрямки комплексного розвитку венчурної індустрії.

Систематизація основних документів нормативно-правової бази (п.1.4 с.110-127), що регламентують венчурну діяльність в частині її інноваційної, інвестиційної (у т.ч. фінансової), науково-технічної та інтелектуальної складових (рис.1.16, с. 113), дозволила автору визначити слабкі місця в базі, сформулювати пропозиції щодо її вдосконалення та узагальнення класифікації принципів венчурної діяльності підприємств (рис.1.19, с. 126).

Все це дало змогу автору сформулювати наукову проблему щодо ефективного використання інтелектуального потенціалу суб'єктів господарювання України в площині проблем їх законодавчого регламентування, фінансування та інноваційно-інтелектуального розвитку, сформувати базу дослідження та окреслити межі наукового пошуку.

У другому розділі (с. 132-206) досліджено концептуальні, теоретичні основи венчурної діяльності промислових підприємств (пп. 2.1, 2.2, 2.4), оцінки її ефективності (п.2.3).

Внеском здобувача в теорію економічного розвитку є дослідження концептуальних основ венчурної діяльності вітчизняних промислових підприємств (п.2.1, с. 147, рис.2.1 та рис. 2 автореферату), які сформовано з урахуванням концепції, моделі і потенційних можливостей економічного розвитку країни, з одного боку, та детермінант і потенціалу підприємств, з іншого, що дозволяє створити підґрунття для формалізації процесу вибору стратегічних рішень щодо венчурної діяльності на рівні промислових підприємств, як окремих суб'єктів господарювання. Аналіз характерних особливостей існуючих концепцій економічного розвитку дозволив автору обґрунтувати концепцію економічного прориву промислового підприємства, під якою запропоновано розуміти таку систему заходів в умовах ринкової

вільної інноваційної конкуренції, яка базується на впровадженні нових ідей, ділової ініціативи, підтримці інвестицій у нові бізнеси та стратегічно важливі напрямки діяльності для промислового підприємства.

У п. 2.2 (с.150-163) систематизовано основні поняття і категорії, що характеризують венчурну діяльність промислових підприємств, як високоризикову і таку, що має суттєві відмінності від інших видів господарської діяльності, що в цілому сприяє уточненню категорійного апарату дослідження та поглибленню його теоретичного обґрунтування.

Результати порівняльного аналізу особливостей методів оцінки економічної ефективності венчурних проектів (п. 2.3, с.164-177) дозволили автору обґрунтувати застосування комбінованого методу для узагальненої оцінки венчурних проектів промислових підприємств, який поєднує вартісний підхід та експертний аналіз.

За результатами дослідження видів венчурних підприємств, етапів їх розвитку (п. 2.4, с.178-202) автор визначив розбіжності й на цій основі сформулював особливості фінансування, яке є суттєвими для венчурних підприємств.

У третьому розділі (с. 207-261) удосконалено теоретико-методичні підходи до аналізу та оцінки ефективності (пп. 3.1, 3.4) і урахування ризиків діяльності венчурних підприємств (пп. 3.2, 3.3).

Визначення видів і підвидів ризиків венчурної діяльності (п.3.1, с.207-223), деталізація їх на систематичні (економічні, ринкові, політичні, соціальні, демографічні, екологічні, техногенні тощо) та несистематичні (інноваційні, інвестиційні (фінансові), комерційні, науково-технічні, господарські (управлінські, адміністративні, організаційні і т.п.)), а також аналіз їх впливу на різних суб'єктів процесу дозволили автору запропонувати удосконалений теоретико-методичний підхід до аналізу та оцінки ризиків венчурної діяльності (п. 3.2, с. 224-236). Цей підхід, на відміну від існуючих, дозволяє оцінювати ризики з позицій поєднання інтересів кожного суб'єкта венчурної діяльності та враховувати специфічні/особливі ризики (етапів

розвитку ринку, на яких присутні венчурні підприємства, товарного ринку та самого підприємства). На практичних прикладах (табл. 3.5, с.232-234) впровадження венчурів промисловими підприємствами доведено, що однакові розміри ризиків, що є припустимими для середніх підприємств, виявляються неприпустимими для малих підприємств.

Внеском здобувача в теорію економіки підприємства (п. 3.3, с.237-247) є запропонований і обґрунтований методичний підхід до побудови економіко-математичної моделі на основі оптимізаційного алгоритму оцінки венчурних проектів (формули 1-2 автореферату), яка вдовольняє вимогам одночасно інвестора і підприємця та дозволяє оптимізувати вибір венчурних проектів на основі врахування економічних, технічних та інших груп показників (завдяки розширенню переліку коефіцієнтів). Систематизована критеріальна база для відбору промислових венчурних проектів та визначені та обґрунтовані фактичні обмеження рівнів ризиків для різних видів промислових підприємств ($K_z \leq 0,015$ – для малих, $K_z \leq 0,125$ – для середніх, $K_z \leq 0,421$ – для великих промислових підприємств) дозволяє формалізувати процес їх оцінювання, відбору та прийняття оптимальних управлінських рішень. Достовірність цих значень перевірена експертним методом.

Важливе значення для теорії і практики управління інноваційним розвитком промислових підприємств має методологічний підхід до оцінки ефективності господарських рішень щодо впровадження венчурних проектів (п. 3.4, с.248-258), в основу якого автор поклав як традиційні показники ефективності проєктів, інноваційності ідеї, так і специфічні показники, що характеризують відповідність венчурного проекту концепції розвитку та потенціалу промислового підприємства, його інвестиційне обґрунтування (показник «ефективність-ризик») та аналіз доцільності змін, необхідних для реалізації проекту, а також сформульовані основні етапи відбору венчурних проектів (рис. 3.3, с.249, рис.3 автореферату).

У четвертому розділі (с. 262-346) дістало подальшого розвитку інфраструктурне забезпечення венчурної діяльності промислових

підприємств (п. 4.1), запропоновано концептуальну модель венчурного фінансування (п. 4.2), удосконалено теоретико-методологічний підхід до формування господарського механізму (п. 4.3) та деталізовано основні складові елементи методології венчурної діяльності промислових підприємств (п. 4.4).

У п. 4.1 (с.262-291) дослідження існуючих класифікацій суб'єктів венчурного бізнесу за різними ознаками дозволило автору сформулювати пропозиції щодо систематизації інфраструктурних суб'єктів венчурної діяльності за видами послуг, які вони надають, за трьома групами (рис. 4.4, с. 289, рис. 4 автореферату): фінансово-кредитні, організаційно-технічні, інформаційно-аналітичні, до кожної з цих груп віднесено певні суб'єкти (у т.ч. з новітніми формами господарювання), що на відміну від існуючих дозволяє визначати структурні особливості інвестиційного середовища венчурної діяльності.

Дослідження взаємозв'язків між інвестором і венчурним підприємством (п. 4.2, рис. 4.8, с. 311) надали змогу автору запропонувати концептуальна модель венчурного фінансування промислових підприємств (рис. 4.9, с. 314), яка дозволяє враховувати: потенціал підприємства і потенціал інвестора, методи інвестування, моделі оцінювання та відбору венчурних проектів, способи мінімізації ризиків венчурного проекту, стратегію виведення інвестованого капіталу.

Деталізація основних елементів і урахування інноваційних, інвестиційних, ризикових та організаційних особливостей венчурної діяльності (п. 4.3, с.317-333) надали можливість автору запропонувати удосконалений теоретико-методологічний підхід до формування господарського механізму венчурної діяльності (табл. 4.22, с.327, табл.1 автореферату), що включає економічний механізм (в т.ч. фінансовий і зовнішньоекономічний), організаційний механізм (у т.ч. соціальний і правовий), мотиваційний механізм (у т.ч. мотивації підприємництва і науково-технічного розвитку).

Безперечним здобутком автора, який містять наукову новизну і має практичну значущість, є обґрунтування теоретико-методологічних засад венчурної діяльності промислових підприємств, в основу яких покладено нову ідеологію вирішення комплексу економічних та інноваційних проблем розвитку суб'єктів господарювання (п. 4.4, рис. 4.14, с. 342). Для її реалізації може бути застосований запропонований дисертантом специфічний інструментарій, що враховує ключові закономірності та включає систему принципів, моделей, ефектів, категорій і понять, методів та алгоритмів, притаманних даній діяльності. Це дозволяє в теоретичному контексті поглибити пізнання об'єктивних закономірностей розвитку венчурної діяльності, а в практичному – визначати стратегічні пріоритети в управлінських рішеннях конкретних промислових підприємств.

У *п'ятому розділі* (с. 347-408) запропоновано теоретико-методичні підходи до розроблення/вибору венчурних стратегій (пп. 5.1-5.2) та обґрунтування відповідних управлінських рішень (пп. 5.3-5.4).

У п. 5.1 (с. 347-373) дисертантом запропоновано та обґрунтовано теоретико-методологічний інструментарій розроблення та реалізації стратегії прориву промислового підприємства, в основу якого покладено раніше сформульовані принципи розробки і реалізації стратегії прориву, передумови її впровадження та правила її реалізації, визначені вимоги до організаційної структури управління, концептуальна модель фінансування (п. 4.2) та господарський механізм (п.4.3).

У п. 5.2 (с. 373-387) набула подальшого розвитку класифікація венчурних стратегій у частині розширення класифікаційних ознак (виділено ознаку «за видами венчурної діяльності») та виокремлення відповідних стратегій (стратегія прориву; стратегія наслідування (копіювання), стратегія помірних зусиль); систематизовано основні види стратегічних рішень, які використовуються для управління ризиками фінансових інститутів; запропоновано і обґрунтовано методичний підхід до формалізації процесу розроблення/вибору стратегій для венчурних підприємств в частині

урахування особливостей венчурної, інноваційної та інвестиційної складових цієї діяльності, а також всіх видів ризиків, притаманних господарській діяльності в цілому.

Авторські пропозиції відбору венчурних проектів на основі використання семантичного диференціалу (п. 5.3, с. 388-399) дозволяють одночасно порівнювати всі потенційно-можливі проекти, враховувати різноспрямовані показники, які їх характеризують, визначати їх відповідність певним обмеженням і на цій основі обирати єдино можливе рішення. Запропонована формалізована система управління венчурними ризиками промислових підприємств, що, на відміну від існуючих, базується на застосуванні удосконаленого теоретико-методичного підходу до аналізу та оцінки ризиків венчурної діяльності, дозволяє обґрунтовувати управлінські рішення, що враховують інтереси і виробника і інвестора.

Логічним завершенням розділу є удосконалений (п. 5.4) теоретико-методичний підхід до формування оптимальної бізнес-моделі венчурної діяльності промислових підприємств України (що включає бізнес-портфель), який, на відміну від існуючих, передбачає аналіз двох видів діяльності (традиційної та венчурної), що дозволяє суб'єктам господарювання втримувати стійкі позиції та впроваджувати ризикові проекти.

Поставлені у дисертаційній роботі задачі повністю вирішені. Висвітленню вирішення кожної задачі присвячено окремий, логічно завершений розділ.

Висновки дисертації мають конкретний характер. У них викладені основні наукові результати, які одержані здобувачем, а також рекомендації з їх практичного використання.

Зазначені наукові положення, висновки та пропозиції дисертаційного дослідження сформульовані, апробовані і виносяться на захист уперше, що свідчить про їх наукову й практичну новизну.

3. **Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій**

Наукові результати, висновки і рекомендації, викладені у дисертаційній роботі, є достатньо аргументованими і характеризуються необхідним рівнем обґрунтованості.

Використаний у роботі значний унікальний масив інформації, зібраний особисто автором, та ґрунтовна літературна база (зі 290 найменувань) дозволили дисертанту провести ґрунтовний аналіз фактичного матеріалу. Тому основні положення, які виносяться на захист, є обґрунтованими та відповідають сформульованій меті й завданням дослідження. Визначені автором об'єкт та предмет дослідження повною мірою відображені в структурі дисертації та її основному змісті.

Методологія і методики дослідження не містять протиріч. В його основу покладено діалектичний метод наукового пізнання, загальнонаукові принципи проведення комплексних досліджень, фундаментальні положення сучасної економічної теорії, маркетингу, концептуальні положення управління інноваційною діяльністю, законодавчі та нормативні документи з врегулювання економічної та венчурної діяльності підприємств.

Для вирішення завдань дослідження були використані: ретроспективний, порівняльний, статистичний, факторний, системно-структурний та системно-функціональний, абстрактно-логічний аналізи, методи системного і фактологічного аналізу, економіко-математичне моделювання.

Всі використані методи дослідження, що забезпечують достовірність отриманих результатів та висновків, є відомими і доцільність їх застосування обґрунтовується сучасними науковими практиками.

4. Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій в опублікованих працях

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується їх публікацією у фахових виданнях і оприлюдненням на профільних науково-практичних конференціях, де вони отримали позитивну оцінку. Основні результати дослідження опубліковано у 50 наукових працях (28 із них одноосібні), у тому числі: 2 одноосібні монографії (загальним обсягом 38,78 друк. арк.), 9 колективних монографій, 21 стаття у наукових фахових виданнях України (з них 12 – у виданнях, що включені до міжнародних наукометричних баз), 1 стаття у наукових виданнях інших держав, 1 стаття в інших наукових виданнях, 14 публікацій – у збірниках матеріалів конференцій, 2 підручники. Загальний обсяг публікацій становить 54,03 друк. арк., з них особисто здобувачу належить 50,19 друк. арк. Обсяг і статус публікацій відповідають вимогам МОН України.

Висновки є логічно обґрунтованим підсумком проведеної роботи, повністю відображають основні положення проведеного дослідження, а також можливі напрями їх використання при впровадженні венчурної діяльності на вітчизняних промислових підприємствах.

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам

За обсягом, структурою та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам, які висуваються для докторських дисертацій. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Робота викладена на 516 сторінках машинописного тексту, містить 73 таблиці, 63 рисунки, 10 додатків, список використаних джерел із 290 найменувань.

6. Важливість для науки та національного господарства результатів дослідження та рекомендацій щодо їх подальшого практичного використання

Практичне значення наукових положень, отриманих у процесі виконання дисертації Дериколенко О.М. підтверджується використанням висновків і результатів дослідження, які сприяють підвищенню венчурної діяльності на українських промислових підприємствах. Саме тому наукові положення і рекомендації, які отримані в ході дослідження, можуть бути використані структурами, які здійснюють державне регулювання інноваційними процесами та господарюючими суб'єктами, які проводять передпланові дослідження венчурних проектів, враховуючи вітчизняні особливості.

Основні положення дисертаційного дослідження щодо обґрунтування теоретико-методологічних засад венчурної діяльності промислових підприємств у контексті їх інноваційного розвитку доведені до рівня методичних розробок та практичних рекомендацій, які суттєво удосконалюють організаційно-методичне забезпечення управління венчурною діяльністю підприємства, котрі знайшли впровадження в практичній роботі, зокрема:

- в стратегічному плануванні інноваційної діяльності промислових підприємств різної форми власності;
- в обґрунтуванні та оцінці ризиків у виконанні венчурних проектів господарюючими суб'єктами;
- у визначенні фінансової стійкості та забезпеченні економічної безпеки підприємств;
- в удосконаленні навчального процесу та забезпеченні його методичними матеріалами.

7. Дискусійні положення та недоліки дисертації

Дисертаційна робота не позбавлена окремих дискусійних положень і недоліків, серед яких необхідно відзначити наступні.

1. Дисертаційна робота містить літературні огляди, які наявні в кожному розділі (пп.1.1, 2.1, 3.1, 4.1, 5.1), а не зібрані на початку роботи, де це було б, на наш погляд, доречно і одразу дозволило окреслити інформаційну базу дослідження.
2. Спірними, на наш погляд, є діапазони значень коефіцієнтів ризику відповідно етапів розвитку венчурного ринку (табл. 1.16, с. 96), що потребує додаткового обґрунтування.
3. Бажано подані у роботі концепцію економіки прориву промислового підприємства (с.144-148) та стратегії його прориву (п.5.1) доповнити відповідними механізмами реалізації.
4. На рис. 2.1 (с. 146-147 або рис. 2 автореферату) – «Концептуальні основи венчурної діяльності вітчизняних промислових підприємств» не зазначено систему методів оцінки венчурної діяльності, які, як відомо, є одним з елементів методології венчурної діяльності промислових підприємств.
5. Коли автор у п.2.4 (с.182) розглядає рівень збалансованості та розміри потенціалу венчурного підприємства і надає характеристики його етапів розвитку (с.197), він це проводить за стандартними етапами, але можливо, з точки зору більш детального дослідження розбивати життєвий цикл венчурного підприємства/проекта на більшу кількість (13 етапів) і рекомендувати проводити перед планові дослідження з розробкою відповідних ТЕО за кожним етапом.
6. Потребує авторського пояснення, на наш погляд, методичний підхід до побудови економіко-математичної моделі оцінки венчурних проектів в частині урахування ризиків (формула 3.10, с. 241 та формула 1 у авторефераті), які можна використовувати як коригуючі коефіцієнти до економічних показників (шляхом перемноження).

7. Більш логічною, на наш погляд, була б структура дослідження, яка б включала п.3.4 – «Методологічний підхід до оцінки ефективності господарських рішень» у розділ 4 – «Методологічні засади венчурної діяльності промислових підприємств», а не в 3-ому розділі, який присвячено теоретико-методичним питанням.

Проте відзначені недоліки не мають принципового характеру та не знижують теоретичний і практичний рівень дисертації.

8. Загальна оцінка роботи та її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Дериколенка Олександра Миколайовича написана на актуальну тему, на високому теоретичному, методологічному і методичному рівнях. Вона є самостійно виконаною завершеною науково-дослідницькою працею, у якій запропоновано вирішення нагальної проблеми національної економіки – розроблення та наукового обґрунтування теоретико-методологічних засад і методичних підходів до венчурної діяльності промислових підприємств у контексті концепції інноваційного розвитку, що має важливе наукове й прикладне значення.

Наукова новизна основних положень дисертаційної роботи визначається тим, що вони відзначаються особистим авторським підходом і отримані вперше.

Наукові положення і практичні рекомендації оприлюднені на чисельних вітчизняних і зарубіжних наукових і науково-практичних конференціях різних рівнів.

Дисертація Дериколенка О.М. відзначається достатньо високим ступенем впровадження її результатів у практику діяльності промислових підприємств України, а також у навчальний процес Сумського державного університету, про що свідчать акти впровадження, які наведені у додатку.

Зміст автореферату співпадає з основними положеннями дисертації.

Наукові положення, які містила кандидатська дисертація здобувача, до захисту у докторській дисертації не виносяться.

Високий науковий рівень і практичне значення дисертаційного дослідження відповідає вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук. Зміст дисертації повністю відповідає спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Результати роботи можуть бути рекомендовані до використання в практичній діяльності промислових підприємств України.

Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам МОН України та вимогам, що пред'являються до докторських дисертацій, пунктам 9, 10, 12, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (затвердженого постановою КМУ від 24 липня 2013 р. № 567).

Вважаю, що дисертаційна робота Дериколенка О.М. «Теоретико-методологічні засади венчурної діяльності промислових підприємств» заслуговує на позитивну оцінку, а її автор – на присудження наукового ступеня доктора економічних наук зі спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний оппонент:

**професор кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної та інноваційної діяльності
Одеського національного політехнічного університету
Міністерства освіти і науки України,
доктор економічних наук, професор**

В.І. Захарченко

Підпис д.е.н., проф. Захарченко В.І. завідувачю

*Проректор з наукової та
науково-методологічної
роботи, д.т.н., проф.*

Дмитришин Д.В.

